

Supplerende undervisningsmateriale til ”Hvad er hygge?”

Tre korte dokumentarer om hygge.
Gratis tilgængelige online.

Af Jeppe Linnet, antropolog (Ph.d.)

Version 1.0

Indhold

Indhold	2
Links til filmene	3
Introduktion: Om dette materiale	5
Om forfatteren: Min vej til hyggen	6
Historik: Global opmærksomhed på hygge	8
Hvordan kan film og materiale anvendes?	10
Nogle mulige forløb	11
Kompetencemål	12
Opsummering af hver films indhold og tematik	13
1 Anvendelse i Dansk	16
1.1 Fortolkning: Oplevelse og Indlevelse	17
1.2 Forberedelse og Fremstilling	20
1.3 Kommunikation	22
1.4 Krop og Drama (Kropslige fællesskaber)	23
1.5 Sproglig Bevidsthed	26
1.6 Sprog og Kultur	28
2 Anvendelse i Samfundsfag	30
2.1 Sociale og Kulturelle Forhold: Socialisering	31
2.2 Sociale og Kulturelle Forhold: Kultur og social differentiering	32
2.3 Samfundsfaglige metoder og formidling	36
Anvendelse i Håndværk og Design	41
Anvendelse i IT og Medier (tværgående tema)	42
Appendiks: Kompetencemål der opfyldes af materialet	43

Links til filmene

Undervisningsmaterialet "Hvad er hygge?" omfatter denne vejledning plus tre film, der ligger tilgængelige online.

En samlet indgang til de tre film med baggrund på projektet ligger her:

<http://linnetresearch.dk/tre-film-om-hygge>

Direkte links:

Hvad er hygge? 1: *Det gode samvær* <https://player.vimeo.com/video/362543378>

Hvad er hygge? 2: *Steder med stemning* <https://player.vimeo.com/video/362542526>

Hvad er hygge? 3: *Kritik af hyggen* <https://player.vimeo.com/video/434858973>

Yderligere materiale fra min forskning i hygge kan findes på <http://linnetresearch.dk/hyggescience>

Holdet bag

Jeppe Linnet:

Vært i filmene, manuskriptforfatter og tilrettelægger.

Forfatter til det skriftlige undervisningsmateriale.

Candofilm: Producent.

Jeppe Linnet er den juridiske ejer af de tre film om hygge, der omtales i dette materiale.

"Hvad er hygge?". Øvelser og diskussion. Supplement til filmene <http://linnetresearch.dk/tre-film-om-hygge>

Må frit kopieres og distribueres. Forfatter: Jeppe Linnet. Kontakt: jeppe@linnetresearch.dk

Giv en tilbagemelding til forfatteren

Jeg modtager *meget gerne* eksempler på elevers arbejde med emnet hygge. Send en mail til jeppe@linnetresearch.dk.

Gerne med link til download via [WeTransfer](#) eller lignende, hvis du sender lyd og billeder i store filer.

Dette skriftlige undervisningsmateriale vil hen ad vejen blive revideret og gjort tilgængeligt i nye udgaver. Jeg modtager derfor gerne mails med ris, ros og forslag til justeringer.

- Er der noget, du synes bør tilføjes? Materiale, det vil være oplagt at linke til? Omformuleringer eller andre greb, der kan gøre indholdet mere tilgængeligt og brugbart i en lærers arbejde?
- Er der indhold, du finder overflødig, forstyrrende eller krænkende?

Jeg kan ikke love at efterkomme alle ønsker. Men jeg læser og vurderer alle henvendelser og siger på forhånd tak for bidraget.

Introduktion: Om dette materiale

De følgende sider er et undervisningsmateriale, der supplerer forfatterens tre film "Hvad er hygge?", som ligger gratis tilgængelige online. Filmene er primært rettet mod folkeskolens ældste klasser og kan også bruges i gymnasiet, på efterskoler, højskoler og i workshops.

Målet med undervisningsmaterialet er selvfølgelig ikke, at folk skal lære at hygge. Men at tilbyde hyggen som en vinkel, hvorfra man kan diskutere og gå kreativt til nogle store spørgsmål, som mange mennesker på et tidspunkt arbejder med fagligt eller personligt:

- Hvordan man oplever de steder, man færdes til daglig – hvordan fysiske steder påvirker éns følelser.
- Hvilke kulturelle regler, man lærer som del af samfundet.
- Hvordan man som menneske passer ind i sociale relationer
- Hvordan det at "være dansk" opleves.

Hvordan kan det engagere skoleelever at arbejde med begrebet hygge? Næppe ved at lære en definition af hygge, som en forsker har formuleret. Men forhåbentlig ved at opleve, at deres sociale liv med andre unge, familie og venner og deres kendskab til det område, de bor og færdes i, tages alvorligt som noget, man kan beskrive og undersøge nærmere. Opfordringen her er, at eleverne selv finder en definition på hygge i samarbejde med andre. Og at de bruger spørgsmålet "Hvad er hygge?" som en øvelse i at åbne øjnene og være opmærksomme på deres omverden. Så de i sidste ende bidrager til deres egen og andres læring ved at undersøge fænomener, reflektere over oplevelser og indgå i en dialog med andres observationer og erfaringer. Forhåbentlig er det også sjovt, når filmene udfordrer eleverne med spørgsmål som: Kan man hygge sig alene? Kan man hygge sig på arbejde? Kan man hygge sig for meget?

At udfordre og udforske hyggen

Spørgsmålet "Hvad er hygge?" kan åbne for en mængde refleksioner og kreative projekter. Hygge er et fænomen, de færreste forestiller sig, at man kan tænke seriøst over, undersøge eller diskutere. Filmene gør det muligt. Både for lærere og for andre, der vil sætte fokus på hyggen. Det kan være på en workshop eller som del af en formidling.

Fra "hygge" som dagligdags ord for en tilstand til et emne, man kan lege med kreativt, analytisk og kritisk.

Filmene søger ikke at give checkliste-agtige anvisninger på, hvordan man hygger sig. Heller ikke at begrænse de spørgsmål, man kan stille, eller vinkler, man kan anlægge på emnet "hygge". Tværtimod er målet at udpege nogle veje, der går via hyggen som et fænomen at tænke med til en engageret diskussion og kreativt arbejde med de store spørgsmål om samfundet, sproget og oplevelsen af hverdagen.

"Hvad er hygge?". Øvelser og diskussion. Supplement til filmene <http://linnetresearch.dk/tre-film-om-hygge>
Må frit kopieres og distribueres. Forfatter: Jeppe Linnet. Kontakt: jeppe@linnetresearch.dk

Filmene kan godt indgå i en diskussion af, hvad "det danske" består af. Men ved samtidig at lægge op til produktioner og diskussioner, som kan være skæve og provokerende, lader materialet eleverne udfordre betydningen af "hygge". Herved går projektet imod forsøg på at monopolisere definitionen af, hvad der er særligt dansk. Håbet er, at filmene kan bruges til at nuancere debatten om danskhed og åbne øjnene for et kritisk blik på egne værdier.

Om forfatteren: Min vej til hyggen

Jeg er antropolog, og min løbebane startede et godt stykke fra den gemytlige hygge: Jeg studerede først teorier om nationalisme, folkemord og etniske konflikter. Det var i 90'erne i skyggen af borgerkrigene på Balkan. Så tog jeg en drejning mod det nære: Hverdagen, menneskers livshistorier, oplevelsen af ting, tid og rum. Med dén spændvidde har antropologien lært mig at forstå menneskers liv fra en række forskellige vinkler. Den har givet mig en interesse for fænomener, der er *totale* på den måde, at de væver sig ind i mange dele af menneskers liv.

Jeg blev kandidat fra Københavns Universitet i 2002 og arbejdede først kommercielt som konsulent inden for markedsresearch. Så skrev jeg ph.d. på SDU og lavede yderligere forskning der i 2007-2014. Emnet "hygge" kom i første omgang ind ad et sidespor, da jeg undersøgte middelklassefamilier i København med fokus på deres forbrug. Siden blev hygge til hovedsporet i min forskning, hvilket nød stor medieinteresse, især hvert år omkring jul. Jeg publicerede den første internationale videnskabelige artikel om hygge i 2011.

Når jeg fortæller almindelige danskere, at jeg har forsket i hygge, får jeg mange reaktioner tilbage. Nogle griner overrasket og siger "kan man forske i det?". Nogle rykker distancerede et skridt tilbage - måske især dem, der hurtigt får nok af hyggen. Folk giver mig ofte eksempler på hygge fra deres eget liv: En uventet god samtale med en fremmed på en togtur, den billige, men gode rødvin, de køber, "når det bare er til os", en tilgroet sommerhave, oplevelsen af en tyk, godmodig mand, der har al tid i verden og giver mange kram, synet af en skildpadde, der ligger under en varmelampe i et terrarium på et børneværelse, stemningen på en lokal restaurant i en italiensk by, et slag brætspil med vennerne, eller hvorfor de selv (angiveligt) er glade for, at de ikke er blevet rige og berømte. Folks anekdoter og observationer kan fremstå meget forskellige, men som "hyggeforsker" er det mit job at se de fælles træk imellem dem. At give et bud på hvad det betyder, når vi bruger ordet hygge om så mange sider af hverdagen og følelseslivet.

Det andet jeg møder hos danskere og udlændinge, der har mødt hyggebølgen, er sætningen "hygge, ja, det er jo meget dansk!". Fulgt af spørgsmålet "hvad siger du som forsker, er det egentlig dansk?". Prøver man at besvare dét spørgsmål, ender man nemt i en utilfredsstillende "på den ene side, på den anden side" afvejning. Jeg er nok kommet længere end de fleste i at besvare det, men er stadig splittet, måske på et højere plan.

Antropologi er en videnskab, der traditionelt prøver at forstå, hvad mennesket er for et væsen ved at se på kulturer og sammenligne dem. Og som funderer meget over den enkelte kulturs særpræg. Råder der i den kulturelle verden, andre mennesker bebor, en særlig måde at være til stede i verden på? Faget har en tradition for at studere ikke-vestlige samfund og marginaliserede grupper, men i de senere år er det blevet mere acceptabelt at undersøge middelklassen og overklassen i vestlige samfund. Altså mennesker, der i materiel forstand kan siges at være privilegerede.

I dét perspektiv er hyggen et oplagt emne. Hvis man ankom til Danmark fuldstændig uvidende om landets befolkning, ville man studse over dette begreb, som de indfødte bruger dagen lang i næsten alle situationer, hvor de mødes. Et ord, hvormed de værdsætter en lang række fysiske steder, og samtidig et ord, der indrammer det ved deres sociale liv, som de tilsyneladende mest eftertragter. Man ville høre mange af de indfødte give udtryk for, at denne hygge var noget helt nødvendigt, hvis deres relationer til andre skulle have mening for dem. Men at den samtidig er noget, som de indfødte mener kan tage overhånd. Der kan være for meget hygge, understreger nogle af dem, i måden man indretter sit liv på eller i et menneskes personlighed. Og så bliver denne "hygge" noget, man må vriste sig fri af! Dét er en erfaring, mange af dem gør sig igen og igen. Som om det ikke var nok til at gøre emnet spændende, så har de indfødte endda ophøjet ordet til nærmest at være logo på deres våbenskjold. "Hygge" er ofte dét, de peger på, når de over for den store verden vil erklære, hvad de står for. Og verden elsker dem for det. At danskerne besidder hyggen, får ikke deres nabolande til at frygte en invasion. Selve ejerskabet over hyggen er heller ikke noget, andre folkeslag udfordrer danskerne på. Ingen sætter foden ned og siger: "det der 'hygge' det har vi også". Betyder det, at hyggen ikke er særlig vigtig, når ingen andre gør krav på den? Måske, men den er interessant som fænomen. Det fortæller noget om den moderne verden og om Danmarks kulturelle bidrag til den, at ikke-danskere gerne rejser til Danmark for at opleve hyggen. At udlændinge søger inspiration om hygge i film og bøger i håbet om at lære, hvordan man lever mere lykkeligt.

I 2014 udløb min forskerstilling. Jeg satte den akademiske forskning på pause, lavede nogle foredrag om emnet, men arbejdede ellers med andre ting som freelancer i mit firma, Linnet Research. Fra 2015 skete der dog noget: interessen for hygge eksploderede i udenlandske medier, fordi en række livsstilsfokuserede bøger om emnet blev udgivet. Jeg fik mere travlt end nogensinde med at stille op som international ekspert på hygge og dansk mentalitet, når medier som CNN og The Economist skrev om det nyopdagede fænomen. Det var en svær balancegang. På den ene side må man anerkende, at udlændinge oplever en særlig tilgang til livet hos danskerne, som nok har med hygge at gøre. På den anden side måtte jeg som ekspert korrigere den meget rosenrøde opfattelse, som var begyndt at brede sig i verden: at danskerne med varm kakao og stearinlys havde fundet vejen til permanent lykke.

De tre film om hygge, som dette materiale supplerer, støtter til dels den positive dækning af begrebet hygge. Filmene beskriver hyggens velkendte følelser af behag og tryghed og de sociale og materielle rammer, folk forbinder med hygge. Filmene knytter også an til nogle sider ved Danmark, som vitterligt gør det danske samfund til et af verdens mest eftertragtede at leve i. Men især i **film 3** har jeg bestræbt mig på at formidle hyggens problematiske sider. Hjemlige rutiner kan være rare og rolige, men de er også indadvendte. Indtagelse af mad og drikke eller andre substanser er altid del af hyggen og kan være svært at sige nej til. Det at høre til hos nogen giver tryghed, men kan også indebære et gruppepres og en konfliktskyhed, der ikke levner plads til drømme om noget større eller individets selvudfoldelse. Og de ellers så frigjorte danskere har et dybt kulturelt tabu, som gør, at man aldrig hører ordene "farvel, jeg hyggede mig overhovedet ikke".

Historik: Global opmærksomhed på hygge

Hvis du som underviser vil bruge fænomenet hygge som udgangspunkt for undervisning eller formidling, giver det mening at opridse historien fra 2015 og frem, da hyggen blev verdensberømt.

I 2015 indtog hyggen det globale rampelys efter altid at have været et ord, der primært var kendt af danskerne selv. Eller af udlændinge, der havde mødt dansk sprog og hverdagsliv, fordi de var indvandrede, var udstationerede i Danmark eller gift med en dansker. Da BBC i efteråret 2015 bragte [en artikel om hygge](#), ændrede dét billede sig. Hyggen fremstod med ét for millioner af mennesker over hele verden som det perfekte svar på spørgsmålet: "hvordan når vi frem til det gode liv?". I 2016 blev der publiceret ni engelsksprogede bøger om hygge, og flere kom til i årene efter. Så dæmpedes interessen, som det sker med trends. Men hyggen har uigenkaldeligt ændret status. Den har samme rolle for danskerne, som den altid har haft. Men for den globale middelklasse er den blevet del af deres ordforråd for interessante og positive kulturelle fænomener, [man som forbruger kan bringe ind i sit liv](#). Noget, man kan opsøge som turist og som en moderne søgende sjæl; prøve at lære noget af.

I England var interessen for hygge tidligt meget stor, men også i USA, Tyskland, Rusland, Indien, Kina og andre lande kom medier og forbrugere med på vognen. En vidunderlig [artikel i The Times of India](#) forbandt hyggen med, at skandinaver går meget på jagt, og opnår evnen til at være tilfredse, når de sidder på lur i skoven en hel dag og venter på bytte. Mange artikler og blogs om hjemmeliv begyndte at dyrke de skandinaviske værdier. Stearinlys og kvalitetstid med nære venner blev holdt op som hyggens "quick fix" for det moderne menneske og vist frem på de sociale medier som et godt liv, der både var trendy og i balance.

Hyggetrenden stod på skuldrene af en anden bølge: *Nordic Cool*. Den [begyndte et par år tidligere](#) og havde fællestræk med hyggebølgen, men slet ikke på samme måde nåede ind i folks følelser og drømme. Nordic Cool var og er et kommercielt fremstød gennem fx fotobøger, restaurantkoncepter, kulturevents og TV-serier. I USA har [nordisk mad](#), filmkunst og design gået sin sejrsgang igennem flot stylede billeder og tillokkende tekster. [Tiltrækningen til det nordiske](#) skabes med forestillinger om det gode nordiske liv. Det liv, der hviler på en generøs velfærdsstat, et rent miljø, høj lighed mellem kønnene og klasserne og en frisindet og kreativ tilgang til verden. En tilgang, som indbyggerne lærer i de gode og gratis skoler og i en suveræn tradition indenfor børnebøger; indbyggere, der er smukke og sunde og blonde (ja, det er problematisk), og som lever deres rene og moderne liv i gamle flotte byer eller i stråtekt idyl med gadekær og økologisk fællesspisning. Indrammet af det gyldne nordiske lys eller tyk blød sne.

Hyggens globale appeal ligger nok i den moderne forbrugers forestilling om, at [man kan lære nogle positive træk og følelser, som man forestiller sig findes i en anden kultur](#). At man i hyggens tilfælde kan overføre en evne til enkelhed og uformelt nærvær fra dansk kultur til éns egen stressede hverdag. At man derved kan opnå en følelse af at være tilfreds og i den tilfredshed være beskyttet og robust over for en kompleks og uforudsigelig verden. At man desuden kan lære nogle teknikker, der hæver kvaliteten af ens sociale liv.

At mennesker overhovedet ønsker og tror på, at de kan lære den slags af dansk kultur, handler blandt andet om Danmarks *brand* ude i verden. Danmark som varemærke står relativt godt i den globale middelklasses bevidsthed og knytter sig til en række positive opfattelser i tråd med dem nævnt ovenfor: Et rent miljø, flot design og dejlige madoplevelser, gode kulturprodukter, en lang historie, der er synlig i bybilledet, høj sikkerhed og

"Hvad er hygge?". Øvelser og diskussion. Supplement til filmene <http://linnetresearch.dk/tre-film-om-hygge>
Må frit kopieres og distribueres. Forfatter: Jeppe Linnet. Kontakt: jeppe@linnetresearch.dk

tryghed i det offentlige rum, frisind og lighed, høj generel velstand, frie rammer for krop og tanke etc. Dette trods de kriser, der har truet den positive opfattelse. I senere år blandt andet Muhammedkrisen og modtagelsen af flygtninge.

De økonomiske interesser i hyggen har været betydelige: Bøgerne om hygge har solgt som varmt brød til et selvhjælpsorienteret publikum af især voksne kvinder, og fx i England brugte butikkerne hyggen som gennemgående tema i deres iscenesættelse af julen 2016. Men på trods af megen kommerciel aktivitet og en voksende entusiasme for det danske er der stadig uklarhed omkring, hvad hyggen egentlig er for en størrelse.

Filmenes baggrund: Økonomisk støtte og politisk initiativ

Det vil ikke være forkert at møde et undervisningsmateriale om hygge med en vis skepsis: Ligger der en slags politisk agenda bag?

Filmene blev produceret i tidsrummet 2018-2020. Produktionen var støttet af *Undervisningsministeriets udlodningsmidler til undervisning*. I 2017 var en del af denne pulje afsat til nyt undervisningsmateriale, som skulle sætte fokus på et eller flere af de ti begreber, der indgik i den [Danmarkskanon](#), daværende kulturminister Bertel Haarder [tog initiativ til i 2016](#). Herunder altså hygge.

Der har ikke fra ministeriets side ligget nogen retningslinjer for, hvilket indhold filmene skulle formidle. Kriteriet for at kunne modtage støtte har været, at filmenes tema skulle relatere til Danmarkskanon. Og at de skulle stilles gratis til rådighed for undervisning med tilhørende materiale.

Alle deltagere i filmene medvirker gratis. Deltagerne er filmet i de miljøer, hvor de bor, arbejder eller tilbringer deres fritid. Ingen deltagere har betalt for deres medvirken eller selv opfordret til den. De har ikke haft indflydelse på filmenes vinkling og fokus, ej heller på dette materiale.

Ministeriet modtog i ansøgningen en skitse over filmenes indhold, men har ikke fået tilsendt versioner af filmene undervejs i produktionen eller været med på råd i forhold til valg omkring indhold.

Ansvar for de redaktionelle valg påhviler Jeppe Linnet som forfatter til undervisningsmaterialet og filmenes ejer.

Hvordan kan film og materiale anvendes?

Stort spillerum for undervisere

Når der her i materialet beskrives praktiske øvelser og oplæg til diskussion, er de placeret under specifikke fag og kompetencemål. Det er vigtigt for mig at understrege: Den fagspecifikke opdeling må gerne brydes op.

Alle dele af dette materiale kan anvendes i andre fag, end de her er placerede under. Også i tværfaglige forløb.

Jeg håber at undervisere vil læse på tværs af materialet og sætte dele sammen på måder, der passer deres pædagogiske interesser samt de krav og muligheder, de står med. Så når jeg skriver ”diskuter følgende med eleverne”, kan spørgsmålene lige så vel bruges til at skrive en novelle ud fra, lave en collage, skrive et partiprogram, formulere en analyse, improvisere et rollespil, forfatte et teaterstykke, sammensætte en kunstnerisk udstilling eller noget andet.

Sund fornuft: Tag højde for regler og aktuelle forhold

I materialet finder underviseren forslag til udadvendte aktiviteter, hvor eleverne forlader klasseværelset og laver interview eller videooptagelser. De fleste unge har den nødvendige teknologi i lommen, og flere skolefag kræver multimodale produktioner eller undervisning i undersøgelsesmetoder.

Mange lærere er vant til at lave aktiviteter i det offentlige rum, så den følgende opfordring er muligvis overflødig. Nu får I den alligevel: Brug sund fornuft og vurder omgivelserne, når der planlægges øvelser af denne art.

- Definér nogle grænser for elevernes fysiske bevægelse. Både ud fra deres alder, gældende love, skolens regler og hvad, der eventuelt er aftalt med forældre.
- Tag højde for, om nogle fysiske områder er usikre. Og aktuelle omstændigheder, der kan spille ind. I skrivende stund er det Covid-19 pandemien, der sætter grænser for mulighederne.

Observationer og interview i omverdenen behøver ikke at udføres i det offentlige rum, hvis det ikke er muligt. Skolens område eller elevens hjem kan også bruges. Det vigtigste er, at man øver det at være observant, reflektere og formidle. I samfundsfag gælder det for eksempel om at se på omverden og bemærke mønstrene i sociale gruppers adfærd. I dansk at bruge sproget til at sætte ord på stemninger, og hvordan de opstår og føles.

Alle optagelser i det offentlige rum skal foretages med respekt for folks privatliv. Eleverne bør spørge om tilladelse og forklare formålet, hvis de filmer mennesker tæt på. Og ikke dele noget uden forudgående tilladelse.

Nogle øvelser kan udføres i semioffentlige rum som arbejdspladser, for eksempel cafeer. Ethvert sted, der ikke er fuldt offentligt, har en ansvarlig ”gatekeeper”, der skal sige ja eller nej til, at man har adgang. Man skal finde disse og forklare dem formålet samt garantere, at man ikke forstyrrer de ansatte, beboerne, gæsterne,

”Hvad er hygge?”. Øvelser og diskussion. Supplement til filmene <http://linnetresearch.dk/tre-film-om-hygge>
Må frit kopieres og distribueres. Forfatter: Jeppe Linnet. Kontakt: jeppe@linnetresearch.dk

passagererne eller hvem, stedet nu er til for. Man kan læse mere om denne problematik i bøger, der handler om etnografisk feltarbejde (se forslag til litteratur i afsnit herom).

Elevers forudsætninger for at arbejde med emnet hygge

Antagelsen bag de øvelser, som skitseres i materialet, er, at eleverne allerede har erfaringer med, hvad hygge er. De skal ikke læse om et nyt og ukendt fænomen for at kunne arbejde med hygge. Men igennem øvelser og diskussioner kan de se deres erfaringer i et nyt lys, og reflektere over dem. Især hvis de supplerer deres egne erfaringer med observationer og interview.

Det er selvfølgelig vigtigt, at en lærer er opmærksom på den kulturelle sammensætning i klassen. Hvordan udspiller en diskussion af hygge sig, når nogle eller mange af eleverne er fra hjem, der ikke har dansk baggrund? Betyder det noget overhovedet? Det er vigtigt at undgå, at undervisning i emnet hygge udvikler sig til, at elever med ikke-dansk baggrund er udenfor samtalen. Den folkelige forståelse, at ”hygge er noget kun danskere forstår”, skal nødtigt ophøjes til sandhed i klasseværelset. Tværtimod. **Film 3** kritiserer ideen om, at hygge er noget særligt dansk. Den film kan bruges som afsæt for en diskussion af, om hygge i virkeligheden findes i alle kulturer, men blot har forskellige navne.

Elever, der ikke har en baggrund i dansk kultur, eller som lever et liv delt mellem Danmark og et andet hjemland, vil eventuelt kunne bidrage med eksempler på hverdagsliv fra andre kulturer, som ligner eller ikke ligner hygge. Måske kan de også sætte lys på de kulturelle regler, der gælder for, hvordan man ”gør” dansk hygge. Regler, som ”indfødte” danskere ikke umiddelbart kan se, fordi de tager dem for givet. Der er mange øvelser og diskussionsoplæg her i materialet, som sætter fokus på disse regler. Med øvelserne i afsnit 1.3 om kommunikation kan man arbejde kreativt og forhåbentlig humoristisk med, hvordan man bruger ordet hygge, når man hilser på hinanden.

Nogle mulige forløb

Filmene kan bruges på flere måder. Nogle modeller:

Én film bruges enkeltstående.

Som introduktion til en eller flere undervisningsgange i et fag, hvor den film er særligt relevant. For eksempel kan **film 2** *Steder med stemning* bruges i Håndværk og Design, hvor de andre to film i serien har mindre relevans.

Filmene ses samlet på én gang (tager ca. 45 minutter).

Det vil give mange vinkler til åbning af en længere diskussion eller fx en temadag. Det kan være omkring emner som danskhed, sociale grupper, familieliv eller andet, og selvfølgelig selve emnet hygge.

Filmene spredes ud over et længere forløb og suppleres med andre kilder.

”Hvad er hygge?”. Øvelser og diskussion. Supplement til filmene <http://linnetresearch.dk/tre-film-om-hygge>
Må frit kopieres og distribueres. Forfatter: Jeppe Linnet. Kontakt: jeppe@linnetresearch.dk

Sådan er materialet tænkt i udgangspunktet. Det vil kræve, at en underviser har tid til at lægge et forløb op med supplerende litteratur og eventuelt en række af de øvelser og diskussionsoplæg, der præsenteres i materialet.

Kompetencemål

Som helhed gør de tre film det muligt at arbejde med en række kompetencemål. Især for dansk og samfundsfag, men også håndværk & design og det tværgående tema IT & medier.

I forbindelse med alle øvelser og oplæg har jeg angivet hvilke kompetencemål, jeg forestiller mig, at de indfrier. Interesserede kan se appendiks for en mere fyldig liste over de kompetencemål, der er tænkt ind i projektet.

Den opmærksomme læser vil se, at et stykke tekst gentager sig to steder i materialet. Det bærer titlen "Kvalitative interviews om hygge". Årsagen til gentagelsen er, at de kvalitative interview kan bruges som aktivitet både i dansk og i samfundsfag.

Der har de seneste år været megen kritik af målstyring i folkeskolen, og der er sket en opblødning heraf fra politisk hold. Muligvis ender terminologi som "kompetencemål" og "færdigheds- og vidensområder" på hylden for dinosaursprog. Selv er forfatteren stor tilhænger af kreativ, involverende og samskabende undervisning, snarere end målrettet "læring". Ikke desto mindre har jeg valgt at beholde kompetencemålene som en del af teksten, idet jeg forestiller mig, at mange lærere bruger dem som pejlemærker.

Litteratur til støtte for undervisere

Det er ikke sikkert, at man som underviser har erfaring med at vejlede elever i at gå ud i verden, skabe kontakt til mennesker og adgang til steder, observere, tage noter og udføre interview, eventuelt med optagelse.

Se afsnittet om kvalitative interview i dette materiale for et par forslag til spørgsmål, man kan indarbejde i interview.

Har man brug for faglig opgradering på området, kommer her et par anbefalinger:

En trin-for-trin indføring til undervisere:

Feltarbejde - antropologisk metode i gymnasiet. Af Kasper Pape Helligsøe, Line Beck & Malthe Barnkob Lehmann. Lindhardt og Ringhof, 2015.

En bredere indføring til visuelt pædagogisk arbejde, både med video og andre medier:

Visuelle tilgange og metoder i tværfaglige pædagogiske studier - en antologi baseret på erfaringer og indblik fra forskning, udviklingsarbejde og undervisning.

Af Kim Rasmussen. Roskilde Universitetsforlag, 2013.

Flere steder i materialet anbefales det at undersøge kulturelle og sociale fænomener online gennem studier af, hvordan de optræder fx på sociale medier. Metoden kaldes "netnografi". Der er desværre ingen lettilgængelige

"Hvad er hygge?". Øvelser og diskussion. Supplement til filmene <http://linnetresearch.dk/tre-film-om-hygge>

Må frit kopieres og distribueres. Forfatter: Jeppe Linnet. Kontakt: jeppe@linnetresearch.dk

beskrivelser af den på dansk. Det eneste, jeg har fundet, er denne fra et konsulentfirmas hjemmeside <https://tovejs.dk/2018/11/07/digitale-metoder/>

Hvad selve begrebet hygge angår, kan lærere hente inspiration fra mine egne udgivelser og foredrag, som ligger på <http://linnetresearch.dk/hyggescience>.

Opsummering af hver films indhold og tematik

Film 1 og 2 er beskrivende, film 3 er mere reflekterende. Dén opdeling bunder i min egen baggrund som etnograf: Før vi kan have en debat om noget, skal vi kende det – og for at kende det skal vi drage ud i verden og se på, hvordan folk lever med det.

Resumé af film 1: *Det gode samvær*

Film 1 introducerer hyggen som fænomen. Det sociale aspekt er i fokus, fordi ”hygge” oftest knytter sig til en social oplevelse, trods ordets brede anvendelse.

Vi besøger en familie og taler om det gode hjemmeliv. Om hyggen som den ultimative grund til at være familie. Vi besøger en flok unge mennesker, der træner sammen, og hører om hyggen udenfor hjemmet. Vi hører om teamsamarbejde og anerkendelse og lærer, at ting godt kan være hyggelige, selv om de er fysisk hårde.

Som kontrast til det sociale ved hyggen spørger vi: Kan man hygge sig alene? Vi besøger en pige, der tilbringer mange timer med sin hobby i en rolig stemning af fordybelse uden andre mennesker.

Resumé af film 2: *Steder med stemning*

Man siger ofte, at et sted er ”hyggeligt”. Filmen spørger derfor: Hvordan skaber folk *egentlig* hyggelige steder? Vi besøger en café, hvor bartenderen er professionel hyggeskaber. Vi hører om de små sanselige tricks, der får folk til føle sig afslappede og velkomne. Og taler med en stamkunde om hendes oplevelse af caféen som en ”tidsboble”.

Selv på en konkurrenceorienteret og højteknologisk arbejdsplads kan hygge i passende doser understøtte innovation og skabe et bedre arbejdsmiljø. Vi besøger en bank, der også har ansat en hyggeekspert. Vi lærer, hvordan hun har designet en hyggezone, der skal guide de ansatte til at mødes uformelt og på tværs af afdelinger. Som kontrast til denne udforskning af hyggen som fysisk sted spørger vi: Kan hyggen være digital? Findes der hyggelige steder på nettet og de sociale medier? En ung kvinde, der er erfaren blogger, fortæller om sit digitale, sociale liv.

Resumé af film 3: *Kritik af hyggen*

Film 3 problematiserer de oplevelser og ideer, folk forbinder med hygge. Hvis hyggen har nogle mørke sider, har de med nationalisme og gruppepres at gøre.

Vi ser nærmere på den industri, der er opstået omkring dansk hygge. Som gør hyggen til en vare – nips, souvenirs, oplevelser – og lover at hygge bringer større lykke. Som kontrast kigger vi på den kritik af hyggen, der er del af dansk åndsliv. Den finder vi hos skønlitterære forfattere som Tove Ditlevsen.

”Hvad er hygge?”. Øvelser og diskussion. Supplement til filmene <http://linnetresearch.dk/tre-film-om-hygge>

Må frit kopieres og distribueres. Forfatter: Jeppe Linnet. Kontakt: jeppe@linnetresearch.dk

Hygger vi os altid, selvom vi bagefter siger, at vi gjorde? Er det nogens hygge eller alles hygge? Vi nærmer os emnet gennem interview med en ung mand, der besluttede at ændre sin families ideer om, hvordan man holder jul.

Er hyggen egentlig noget særligt dansk? Det er en million kroners spørgsmålet, når man arbejder med hygge. Vi antyder, at svaret er "nej", når vi besøger en tjetjensk familie, der kender hyggen godt – både som oplevelse og begreb.

Forslag til aktiviteter og diskussioner i undervisningen

1 Anvendelse i Dansk

Øvelser i afsnittet om dansk:

1.1 Fortolkning: Oplevelse og Indlevelse	17
Aktivitet: Undersøgelse af steder og deres stemning	17
Diskussion: At sætte ord på stemninger	18
Aktivitet: Undersøg individuel identitetsfremstilling	19
Diskussion: Giver venner prestige? Tør man vise ensomhed?	19
1.2 Forberedelse og Fremstilling	20
Aktivitet: Lav jeres egen film om hygge.	20
Aktivitet: Kvalitative interview om hygge	20
1.3 Kommunikation	22
Rollespil og diskussion: Hvordan hilser mennesker på hinanden?	22
Diskussion: Hvad er de uskrevne regler for hygge-tale?	22
Opgave: Skriv en historie om hygge, eller fraværet af hygge	22
1.4 Krop og Drama (Kropslige fællesskaber)	23
Diskussion: At høre til, at være udenfor.	23
Diskussion: Spisning og fællesskab	23
Observation og diskussion: Rum, kropssprog og synlighed	24
Diskussion: Må man hygge sig på arbejdet?	25
1.5 Sproglig Bevidsthed	26
Undersøgelse: Hvordan ordet "hygge" værdisættes	26
Aktivitet: Formulér en definition af hygge	27
1.6 Sprog og Kultur	28
Aktivitet: Undersøg national identitetsfremstilling	28
Diskussion: Er hyggen dansk?	28
Diskussion: Er det svært at oversætte "hygge"?	29

Sprog, identitet og erfaring

Indenfor danskfaget retter filmene og det tilhørende materiale sig mod kompetencemålene for Fortolkning, Fremstilling og Kommunikation. Se appendiks for en mere specificeret gennemgang.

I faget dansk er det oplagt at fokusere på "hygge" både som en sproglig figur og en identitetsmarkør i forståelsen af, hvad det at være "dansk" betyder. Samt læse skønlitteratur for beskrivelser af stemninger, af hjemmets betydning og af forskellige typer familieliv. Læsninger, der eventuelt kan diskuteres i forhold til, hvilke sociale lag, litteraturen beskriver, og forfatterens politiske projekt.

Det er desuden oplagt, at eleverne selv skildrer gennem ord og/eller billeder, hvad hygge er. Samt sætter ord på andre stemninger omkring dem: Hvordan de føles, og hvordan man mener, at de opstår.

"Hvad er hygge?". Øvelser og diskussion. Supplement til filmene <http://linnetresearch.dk/tre-film-om-hygge>
Må frit kopieres og distribueres. Forfatter: Jeppe Linnet. Kontakt: jeppe@linnetresearch.dk

- På skolen, i fritiden, i hjemmet.
- Ude i det offentlige rum. Eventuelt afgrænset af læreren til bestemte lokationer og med behørig hensyntagen til folks privatliv. Hvis eleverne filmer mennesker tæt på i det offentlige rum, skal de forklare formålet med optagelsen og indhente tilladelse, hvis de vil dele den online.

Lad eleverne formidle både deres egen oplevelse og den adfærd, de observerer hos andre mennesker. Samt sætte ord på, hvad de tror andre mennesker oplever ud fra hvad de kan se og høre.

Resultatet af arbejdet kan præsenteres og diskuteres i klassen. Se forslag til diskussionsemner nedenfor.

1.1 Fortolkning: Oplevelse og Indlevelse

At kunne formulere egne oplevelser og sansninger i æstetisk sprog.

Aktivitet: Undersøgelse af steder og deres stemning

Tag udgangspunkt i film 2 *Steder med stemning*:

Film 2 viser, hvordan det fysiske rum påvirker mennesker med en stemning eller "atmosfære", som har indflydelse på deres sociale adfærd. Oplevelsen af en stemning opstår, når sanselige påvirkninger arbejder i samme retning og fx skaber hygge. Nogle rum har en vært til stede, der sørger for dette. Nogle rum fremviser synligt deres historie, de har en patina, som viser, at folk har opholdt sig i dem. Andre rum vedligeholdes konstant, så de ikke viser spor af andre menneskers brug.

Nogle er store, nogle er små. I nogle er man synlig for andre, i andre kan man gemme sig i en krog. Valget af materialer og lyskilder betyder noget, det samme gør akustik.

Opgaven til eleverne: Beskriv jeres sansning af steder

- Hvor er der hyggeligt? Hvor er der hektisk? Hvor er der kedeligt? Hvor er der ubehageligt? Hvor er der stresset? Hvor er der festligt?
- Hvor er der slet ikke en stemning?

Lad eleverne identificere de sanselige elementer, der gør, at en vis type stemning opstår.

- Lyd, lys, dufte.
- Findes der hyggelige dufte?
- Hvad gør rummets indretning, og hvorvidt det er opdelt i mindre eller større zoner?
- Hvordan påvirker alle de fysiske egenskaber og ting menneskers brug af stedet og adfærd ift hinanden? Hvilken følelsesmæssig effekt har de?

"Hvad er hygge?". Øvelser og diskussion. Supplement til filmene <http://linnetresearch.dk/tre-film-om-hygge>

Må frit kopieres og distribueres. Forfatter: Jeppe Linnet. Kontakt: jeppe@linnetresearch.dk

- Hvordan er rummets uskrevne regler for kontakt mellem mennesker? Er det OK at kigge på andre? Hvad oplever eleverne selv?
- Er stedet offentligt eller privat (der kan være gråzoner)? "Tilhører" det nogen, formelt eller uformelt? Har stedet en vært, der er til stede direkte eller indirekte, og som styrer, hvordan rummet fremstår? Det kan være et menneske, der selv ejer og driver det, eller ansatte.
- Er det et sted, folk passerer igennem eller opholder sig?
- Har stedet en rytme, bruges det forskelligt på forskellige dage/tidspunkter?

Sæt eventuelt fokus på emnet synlighed:

- Er man overvåget i dette rum?
- Hvor er man synlig, hvor er man mere privat? Kan man betragte andre uden selv at blive betragtet?
- Hvad gør vinduer, spejle, forhæng, fletværk og skygger ved dette?

Prøv disse øvelser med mobiltelefon:

- Tag et billede af et sted, der har en vis type stemning. Beskær billedet til man kun ser ét element. Prøv at isolere det element, som er vigtigst i at sætte stedets stemning. Det kan være hvad som helst: Genstande, levende væsener, planter, en lysreklame, måden, hvorpå en gade krummer.
- Beskriv hyggen kun med lyde. Gå ud og optag 5 lyde, der er lyden af hygge. Det samme for lyden af arbejde, lyden af morgen, lyden af fritid, eller hvad I kan finde på.

Diskussion: At sætte ord på stemninger

Her handler det om at udtrykke sanselig erfaring.

- Hvilke forskellige typer af stemning kender I? Festlig stemning, hyggelig, stresset ... andet?
- Hvilke følelser afsætter disse stemninger i kroppen?
- Har alle steder en stemning? Eller er det kun nogle?
- Kender eleverne følelsen af en hyggelig "tidsboble"? Hvorhenne? Hvordan opstår den stemning?
- Hvilke ord kan man bruge, hvis man skal beskrive en hyggelig stemning, uden at man må bruge ordet "hygge"? Prøv samme øvelse med andre stemninger.
- Hvad skaber en vis type stemning? Er det folks måde at bevæge sig på? Typen af lyde, dufte? Farver, materialer? Hvad har mest betydning?

Viden om identitetsfremstillinger

Tag udgangspunkt i at have set alle tre film. De viser alle, at

- hygge forbindes med noget positivt
- mange mennesker gerne vil beskrive deres liv med ordet hygge: Deres liv med venner, deres hjem eller en virksomhed, de driver.

"Hvad er hygge?". Øvelser og diskussion. Supplement til filmene <http://linnetresearch.dk/tre-film-om-hygge>

Må frit kopieres og distribueres. Forfatter: Jeppe Linnet. Kontakt: jeppe@linnetresearch.dk

Hygge er danskernes helt centrale kulturelle begreb for "det gode", hvad enten det er mennesker eller steder. Folk vil af og til diskutere, om et sted virkelig er hyggeligt. Men de anfægter sjældent værdien af hygge som sådan.

Kun i **film 3** antyder Tove Ditlevsens tekst, at begrebet kan opfattes negativt. Det hører med til historien, at Tove Ditlevsen levede et hårdt liv, hvor kunsten var hendes passion (i mangel på et bedre ord), mens familie, hjem og ægteskab var svære at forlige sig med.

Aktivitet: Undersøg individuel identitetsfremstilling

Lad eleverne undersøge, hvordan forskellige mennesker præsenterer deres sociale liv for omverdenen, og hvilke plus-ord, der kobles på.

- Undersøg de sociale medier, fx venners, jeres egne og kendte menneskers.
- Afkod reklamer og musikvideoer.

Diskussion: Giver venner prestige? Tør man vise ensomhed?

- Er der prestige i at kunne fremvise sit sociale liv? Hvordan skal det fremstå?
- Er der forskel på forskellige sociale grupper i forhold til, hvordan deres sociale liv fremstilles?
- Hvilke forskellige normer finder I omkring, hvordan man skal være sammen og opføre sig over for hinanden? Er det, der virker hyggeligt i én social sammenhæng kedeligt eller grænseoverskridende for andre mennesker?
- Hvad er elevernes egen erfaring med sociale medier – er man ærlig når man viser andre, hvilket socialt liv man har? Er der plads til ensomhed på de sociale medier? Kan man være introvert, eller lægger de sociale medier mere op til, at éns ekstroverte side vises frem?
- Rigtig hygge – er den spændende nok til de sociale medier?

1.2 Forberedelse og Fremstilling

At kunne forberede multimodale produktioner, samt indsamle oplysninger og disponere indholdet.

Viden om spørgeteknikker og observationsmetode, om research, optagelse og skitser samt om målrettede dispositions- og formidlingsmetoder.

Aktivitet: Lav jeres egen film om hygge.

Udfør et projekt, hvor eleverne laver interview om hygge og indsamler lyd og billeder, der beskriver hyggelige sociale og fysiske miljøer. Materialet klippes sammen til produktioner, der kan vises frem i klassen.

Genrer kan fx være:

- En novellefilm. Find på et plot, hvor hygge indgår.
- En dokumentar, fx baseret på:
 - Elevernes eget liv i dagbogsform over en nærmere bestemt periode.
 - En opdagelsesrejse ind i andre menneskers hygge. Måske en anden type hygge end den, I kender, blandt en gruppe mennesker i et særligt miljø.

Aktivitet: Kvalitative interview om hygge

Med inspiration i filmene kan eleverne selv udføre interview-research om hygge og om stemninger og socialt samvær mere generelt.

Det gode interview er: Åbent i formen, kreativt i udførelsen og velforberedt.

Et godt interview lykkes med at afdække, hvad andre mennesker forbinder med emnet:

- Deres minder og holdninger i hverdagen.
- Hvilke ting og aktiviteter de holder af, savner eller prøver at undgå.

Betydningen af begrebet "hygge" kan være et udfordrende emne for en utrænnet interviewer, da mange danskere ofte tager for givet, at andre forstår begrebet på samme måde som dem selv. Eleverne bør derfor afprøve det kvalitative interview, hvor de skal bruge *åbne spørgsmål*, som de forbereder og skriver ned i en *spørgeguide*.

Den udgave af det kvalitative interview, der anbefales her, er det *semistrukturerede*. Termen betyder, at man har nogle emner, man gerne vil omkring. Men i modsætning til et spørgeskema foregår samtalen mere uformelt. Den er styret, men den, man interviewer, oplever den stadig som en samtale:

- Man formulerer spørgsmålene i situationen, så de passer ind i den måde at tale og associere på, som mennesket over for én bruger.

"Hvad er hygge?". Øvelser og diskussion. Supplement til filmene <http://linnetresearch.dk/tre-film-om-hygge>

Må frit kopieres og distribueres. Forfatter: Jeppe Linnet. Kontakt: jeppe@linnetresearch.dk

- Man bytter gerne rundt på rækkefølgen af emner eller dropper de mindre vigtige, så der er tid til at følge interviewpersonen i de historier og synspunkter, de bringer op.
- Man er klar til at droppe styringen helt og forfølge den gode historie eller det uventede emne, hvis man vurderer, at det giver analytisk inspiration og gode data.
- Når man stiller opfølgende spørgsmål, bruger man de sproglige udtryk og vendinger, personen selv bruger.

Læs mere herom i den anbefalede litteratur.

Eleverne kan fx kombinere disse typer af spørgsmål:

Åbne spørgsmål

- Hvad er hygge for dig? Hvorfor? Kan du give eksempler?
- Hvad er ikke hyggeligt? Hvorfor? Kan du give eksempler?

Formålet med den type spørgsmål er at lade folk selv komme til orde og ikke "lade" deres svar med ens egne forestillinger.

Mere styrede spørgsmål

- Hvordan ville du have det, hvis en ven kom på besøg og sagde, at de ikke hyggede sig hos dig?
- Er der noget i livet, man helst ikke vil betegne som hyggeligt? Nogen begivenheder/steder/oplevelser?
- Mener du, at hyggen er noget særligt dansk?

Ovenstående er blot forslag, der kan stilles mange forskellige typer spørgsmål afhængigt af, hvilke emner klassen arbejder med.

Projektive spørgsmål

Hvis det er svært at få folk til at tale om egne erfaringer, kan det hjælpe at bede dem sætte ord på, hvad de tror andre mennesker oplever. Eller overføre emnet på noget, man ikke normalt ville tænke sammen med det.

Vis et billede af forskellige typer personer:

- Hvordan tror du, at de hygger sig?
- Hvorfor er der forskel?
- Har du oplevet forskelle i, hvordan folk hygger sig?

Diverse kreative spørgsmål af denne type:

- Hvordan ville verden være uden hygge? Prøv at beskrive den.
- Forestil dig hygge som planet. Hvordan er der på planeten hygge? Hvilke dyr bor der, hvordan er vejret etc?
- Hvad er det modsatte af hygge? Hvis det fx er stress. Hvordan er der på planeten stress?

Svarene behøver ikke at udtrykkes med ord. Tegn fx ovenstående "planeter" som en tegning. Eller illustrer dem med en collage (medbring blade at klippe i og redskaber til denne øvelse).

"Hvad er hygge?". Øvelser og diskussion. Supplement til filmene <http://linnetresearch.dk/tre-film-om-hygge>

Må frit kopieres og distribueres. Forfatter: Jeppe Linnet. Kontakt: jeppe@linnetresearch.dk

1.3 Kommunikation

At kunne deltage reflekteret i kommunikation i komplekse formelle og sociale situationer.

Rollespil og diskussion: Hvordan hilser mennesker på hinanden?

Sætningen "det var hyggeligt" indgår ofte i de hilsner, mennesker bruger, når de mødes eller tager afsked. At "performe" en hilsen korrekt er en tillært, social og kulturel kompetence.

Prøv at gennemspille en hilsen mellem venner, der mødes tilfældigt.

- Er I enige i, at sekvensen "tak for sidst, det var hyggeligt" bruges nærmest hver gang?
- Hvis ordet "hyggeligt" pludselig forsvandt fra sproget, hvad ville man sige for at udtrykke det samme?
- Hvad ville der ske, hvis den ene sagde "tak for sidst, det var hyggeligt", og den anden svarede "nej det var ej"?
- Hvornår ville det være upassende at bruge ordet "hyggeligt" i et møde med nogen?

Diskussion: Hvad er de uskrevne regler for hygge-tale?

Når gæster og værter tager afsked, skilles de stort set altid med et "det var hyggeligt".

Hvorfor siger folk næsten aldrig, *mens* de er sammen, at "det her er godt nok hyggeligt". Hvorfor siger de det altid, når samværet slutter?

Hvad ville andre svare, hvis nogen sagde midt i det hele, at "det her er godt nok hyggeligt". Hvad ville det gøre ved stemningen? Ville det være morsomt? Akavet?

Hvorfor siger folk nogle gange, at de hyggede sig, selvom de ikke gjorde?

Kan man godt have haft en dårlig oplevelse og alligevel tale sandt, hvis man siger "det var hyggeligt"?

Hvad betyder "det var hyggeligt" egentlig?

- At man selv hyggede sig?
- At man kunne se, at andre gjorde?
- At man anerkender, at værten prøvede at få folk til at hygge sig?
- Eller noget helt andet?

Opgave: Skriv en historie om hygge eller fraværet af hygge

Del jeres egne historier om hygge. Skriv dem ned, illustrer dem. Diskutér, hvad de fortæller om socialt samvær.

Nogle forslag til vinkler:

- Den seneste gang, I virkelig hyggede jer.
- Hygge mod alle odds: En gang I hyggede jer med nogen, selvom I ikke havde forventet at gøre det.

"Hvad er hygge?". Øvelser og diskussion. Supplement til filmene <http://linnetresearch.dk/tre-film-om-hygge>

Må frit kopieres og distribueres. Forfatter: Jeppe Linnet. Kontakt: jeppe@linnetresearch.dk

- Og det modsatte: Hyggen der aldrig kom. Scenen var sat til hygge, men den opstod ikke. Hvorfor? Var det kun jer, der ikke hyggede jer? Var det andre, der ikke hyggede sig? Hvordan kan man se den slags?

1.4 Krop og Drama (Kropslige fællesskaber)

At kunne analysere eget og andres kropssprog.

Viden om sammenhæng mellem situation, kultur og kropssprog.

Diskussion: At høre til, at være udenfor.

Se film 1 *Det gode samvær* og film 3 *Kritik af hyggen*

Film 1 og 3 viser, at hygge forbindes med situationer, hvor mennesker sammen deltager i kropslige aktiviteter. Blandt andet træning (film 1) og det at spise sammen som familie (film 1 og film 3).

Nedenstående spørgsmål og øvelser kan bruges til at diskutere oplevelsen af at stå indenfor eller udenfor et fællesskab og dets stemning.

Hvilke sociale aktiviteter forbinder I med hygge?

- Hvorfor er disse ting hyggelige?
- Folk laver ofte det *samme*, når de hygger sig. Hvorfor er det på den måde?
- Hvordan føles det, hvis nogen stiller sig udenfor? Har I selv prøvet det?
- Kan I forestille jer, at der gennem fysiske aktiviteter sker en kommunikation mellem mennesker, som ikke består af ord?

Hvis der er basis for det, kan diskussionen bevæge sig ud i ganske abstrakte emner.

Som fx hvordan stemninger til dels er ordløse.

I en situation udspiller der sig noget imellem menneskers kroppe, fysiske ting, det omgivende rum, lyd og lys og dufte. En oplevelse, som alle deler, og som er med til at sætte en stemning.

Når man spiser det samme eller træner sammen, spejler menneskers kroppe sig i hinanden – og det oplever man som en stemning.

Diskussion: Spisning og fællesskab

Film 3 viser, at det kan udfordre hyggen, hvis nogen ikke vil spise det samme som de andre. Især når familien samles i hjemmet og omkring højtider.

Alle mennesker spiser efter kulturelle regler, men minoriteter kan skille sig ud gennem deres. Nogle elever vil have en erfaring med at afvige fra omgivelsernes spisevaner og tilhøre en gruppe, der spiser efter bestemte forskrifter. For eksempel:

- Elever, der er vegetarer eller veganere.

”Hvad er hygge?”. Øvelser og diskussion. Supplement til filmene <http://linnetresearch.dk/tre-film-om-hygge>

Må frit kopieres og distribueres. Forfatter: Jeppe Linnet. Kontakt: jeppe@linnetresearch.dk

- Muslimer, der efterlever Ramadan.
- Sportsfolk eller andre, der i perioder må styre deres diæt nøje.

Diskussion:

- Hvad er hyggelig mad? Hvad er ikke-hyggelig mad? Hvorfor? Handler det om smagen, eller også hvor og hvornår man spiser mad og med hvem?
- Hvad er elevernes egne erfaringer med mad og hygge?
- Er det normalt, at folk spiser noget sammen i de hyggelige situationer, de kender? Det behøver ikke at være et måltid – kan også være slik, snacks.
- Hvordan føles det at sige nej til det, andre deler og tilbyder én? Er det svært?
- Er sund mad sværere at forbinde med hygge end slik, fastfood og den slags? Hvorfor? Se fx her:
 - <https://videnskab.dk/kultur-samfund/hygge-gor-danskerne-fede>
 - <https://jv.dk/artikel/nemme-opskrifter-sund-hygge-til-vinterferien>
- Hvad er den hyggeligste, sunde mad, I kender?
- Hvilken forskel gør det for stemningen, om nogen, man spiser med, selv har lavet maden (og om man evt. har gjort det sammen), eller om den er købt færdig?

Observation og diskussion: Rum, kropssprog og synlighed

Se film 2 *Steder med stemning*. Både i cafeen og i casen fra firmaet ser vi, at det betyder noget for den stemning, man oplever, hvor synlig man er for andre. Samt om andre mennesker er synlige for én selv.

Aktivitet: Gå ud og observer menneskers kropssprog

Gå ud i offentlige rum, og kig på, hvordan deres design skaber forskellige grader af synlighed/privathed.

- Transportmidler
- Gader og stræder
- Biblioteker, storcentre
- Steder på skolen
- Arbejdspladser (efter aftale)

Kig på, hvordan de bruges:

- Virker folk bevidste om, hvornår de er synlige for andre?
- Søger mennesker de steder, hvor de har udsigt over et rum/en plads/et torv? Eller søger de kroge?
- Hvad gør I selv?
- Er der forskel på typer af mennesker, hvad dette angår? Hvem bruger rummet som en scene, de kan optræde på?
- Hvilke forskellige typer af kropssprog kan I observere?

”Hvad er hygge?”. Øvelser og diskussion. Supplement til filmene <http://linnetresearch.dk/tre-film-om-hygge>

Må frit kopieres og distribueres. Forfatter: Jeppe Linnet. Kontakt: jeppe@linnetresearch.dk

Diskussion: At se vs. at blive set

- Er der forskel på forskellige steder og rum, i forhold til om folk er synlige eller kan være private?
- Er det vigtigt for, hvordan et sted virker, om det rammer den rigtige balance mellem synlighed og privathed?
- Hvad sker der med oplevelsen af et sted, hvis det går for langt i en af retningerne?

Det at være privat kan diskuteres ud fra en række eksempler. Fx kan man spørge til elevernes barndom, og hvordan de husker det at have eget værelse, ikke kunne have det, eller få det på et tidspunkt.

Diskussion: Hvordan oplever I selv synlighed?

Hvordan oplever I selv forskellen på at være synlig for andre og være usynlig?

- I den fysiske verden?
- Online?
- Hvornår vil man gerne det ene, hvornår det andet?
- Kan man bedre styre sin synlighed online/på sociale medier end i den fysiske verden? Eller er det omvendt?

Diskussion: Må man hygge sig på arbejdet?

Se Nordea-casen i film 2: Her er det et mål for den professionelle hyggeskaber at designe zoner, så de rammer en balance: De ansatte skal kunne være tæt på hinanden (filmen er optaget før Covid-19 pandemien). Men de skal hverken føle sig for tætte eller fremstå intime.

- Hvorfor er sociale møder vigtige på en arbejdsplads?
- Hvorfor er det værdifuldt for organisationen, hvis de ansatte *i nogen grad* hygger sig?
- Hvilken rolle spiller det, at andre mennesker (ens kollegaer) ser på én?
- Hvorfor kan det være problematisk for den enkelte ansatte, hvis deres kollegaer kan se dem hygge sig i arbejdstiden?

1.5 Sproglig Bevidsthed

At kunne iagttage udtryk for holdninger i sprog.

At kunne iagttage, hvordan vi danner forestillinger om verden med ord og sprog.

Viden om sproglige normer og omgangsformer i forskellige situationer.

Viden om nuancer i sproget og sprogets virkning.

Undersøgelse: Hvordan ordet "hygge" værdisætter

Lad eleverne undersøge, hvordan udtrykket hygge "værdisætter" mennesker og deres attitude, hvad der foregår i relationer, og hvordan man oplever steder og situationer.

Tænk over nedenstående udtryk, hvor hygge indgår:

- "Nu skal vi hygge os".
- "Det behøver ikke være så fint, det er jo bare hygge".
- "Der er gået hygge i den".
- "Han er en hyggeprut".
- "Jeg tror, hun hygger sig meget godt med det".
- "Der skal også være plads til at hygge sig".
- "Sæt dig nu ned, og hyg dig".

Diskussion:

- Hvad siger de udtryk? Både på overfladen og underforstået?
- Selvom "hygge" er noget afslappet, ligger der så alligevel nogle "regler" i udtrykket hygge for, hvad der skal ske i en situation?
- Hvilke forventninger skaber ordet? Hvilke attituder eller måder at være sammen på ligger i konceptet "hygge"? Hvilke passer ikke ind?
- Hvad siger udtrykket "hyggelig" om mennesker, det bruges om? Kan det også rumme en kritik af et menneske?
- Hvad siger man om nogen, hvis man siger, at de *ikke* forstår at hygge sig?
- Hvis ordet "hygge" pludselig manglede i sproget, med hvilke andre ord ville man så udtrykke den samme betydning?

Gennemfør en online undersøgelse, hvor man iagttager brugen af ordet hygge

- i debatindlæg,
- skønlitteratur,
- posts på sociale medier,
- eksempler på chat- og sms-beskeder eller andet.

"Hvad er hygge?". Øvelser og diskussion. Supplement til filmene <http://linnetresearch.dk/tre-film-om-hygge>

Må frit kopieres og distribueres. Forfatter: Jeppe Linnet. Kontakt: jeppe@linnetresearch.dk

Leg med sproget: Prøv at sætte hygge- foran forskellige ord.

Et hyggetræ. En hyggebombe. Hyggemad. Hyggebukser.

Brug ordene, I finder på, til noget sjovt. En historie, et digt.

Og mere seriøst: Diskutér, hvad gør ordet *gør*, når det sættes foran.

Opsummering af ovenstående: Hvad siges grundlæggende med udtrykket hygge?

Aktivitet: Formulér en definition af hygge

**Efter at have arbejdet med hygge fra forskellige vinkler kan en samlende og reflekterende øvelse være:
Hvordan kan hygge defineres med elevernes egne ord?**

Lav jeres definition med egne ord. En, der kort og præcist dækker alle eksempler på hygge, I kan komme i tanke om.

Nogle spørgsmål, der kan hjælpe arbejdet på gлед:

Hvad gælder typisk for

- Et hyggeligt sted.
- Et hyggeligt menneske.
- Genstande, man kunne finde på at kalde hyggelige.
- Den måde, hygge bruges til at udtrykke identitet med.
- Er der noget, der skærer på tværs af ovenstående – som er fælles i alt dette?
- Er hygge en egenskab, noget fysisk? Eller er det en følelse?

Er der noget, der *skal* være til stede, for at man kan tale om hygge? Eller omvendt noget, som ikke må være der, som er uforeneligt med hygge?

- Kan man f.eks. hygge sig til en larmende rockkoncert, eller mens man arbejder? Skal man føle sig tryk for at hygge sig? Kan man hygge sig alene? Skal man være i samme rum fysisk, eller findes hyggen på de sociale medier?
- Hvad er vigtigst for hyggen: Stedet, dem, man er sammen med, eller noget andet?
- Hvad ville give mest hygge: At være sammen med et hyggeligt menneske på et ikke-hyggeligt sted eller det modsatte?
- Hvad er det modsatte af hygge? Er det uhygge? Hvilke ord kan man ellers tænke på? Lav en liste. Gør den det nemmere at indkredse, hvad hygge er?

Sideløbende eller som alternativ til sprogligt arbejde: Prøv at definere hyggen visuelt.

Det kan være svært at tale om hygge, men nemmere at samle visuelle associationer.

Udtryk essensen af hygge som et moodboard. Altså en collage, der som helhed udtrykker noget, der ikke på samme måde kan formidles sprogligt.

- Indsæt jeres egne billeder af, hvad hygge er, både fra skolen, hjemmet og andre steder.
- Mix med billeder, I finder på nettet, sociale medier og i blade.

1.6 Sprog og Kultur

At kunne kommunikere aktivt i forskellige sproglige og kulturelle situationer i en globaliseret verden.

Viden om sammenhæng mellem situation, kultur og sprog.

Er hyggen noget særligt dansk? Det er næppe et spørgsmål, der kan besvares endeligt. Men det kan anbefales at adskille overvejelserne i, om man refererer til hygge som en sproglig figur eller en oplevelse. "Hygge" som sproglig figur har uomtvisteligt betydninger, der er svære at oversætte fra dansk. Mindre (eller slet ikke) begrænset til Danmark er hyggen som en oplevelse af socialt samvær og som en måde at indrette visse steder på.

Aktivitet: Undersøg national identitetsfremstilling

Denne aktivitet tager især afsæt i film 3, som problematiserer ideen om, at hygge er dansk.

Hyggen beskrives ofte som dansk. I interviewet med en tjetjensk familie ser man, at familien både kender, bruger og oplever hyggen. Som en stemning i hverdagen, såvel som et ord, de bruger sammen.

- Kig nærmere på, hvordan hygge kobles til det at være dansk, når Danmark skal fremstilles positivt over for omverdenen.
- Se fx her, find selv andre eksempler:
 - <https://www.visitdenmark.com/denmark/highlights/hygge/what-hygge>
 - <https://www.visitdenmark.com/denmark/accommodation/holiday-homes-and-holiday-cottages>
 - <https://denmark.dk/people-and-culture/hygge>
- Hvordan præsenteres hyggen som noget særligt dansk? Antydes det, at hyggen er forankret i det danske samfund, klimaet, noget historisk eller andet?
- Synes I, at teksten er troværdig ud fra jeres eget kendskab til hygge og til Danmark?
- Er der andre træk end hyggen, I finder særligt danske?

Diskussion: Er hyggen dansk?

- Finder I det troværdigt, at hygge er noget særligt dansk?

"Hvad er hygge?". Øvelser og diskussion. Supplement til filmene <http://linnetresearch.dk/tre-film-om-hygge>
Må frit kopieres og distribueres. Forfatter: Jeppe Linnet. Kontakt: jeppe@linnetresearch.dk

- Kender I eksempler fra andre kulturer på noget, der minder om hygge? Fx noget I har oplevet på rejser eller i et andet hjemland end Danmark.
- Har I prøvet at vende hjem til Danmark efter en rejse og genkendt noget ved hjemkomsten, I tænkte var særligt dansk?
- Hvordan kan man egentlig vide, om andre end danskere oplever hygge?
- Hvordan kan man i det hele taget vide, om det, et andet menneske oplever, er hygge? Uanset hvor de kommer fra. Er det nok, at andre mennesker siger, at de hygger sig? Hvad hvis de ser triste ud, imens de siger det?
- Hvis to mennesker bruger samme ord om det, de oplever, betyder det så også, at de oplever det samme?

Se afsnit 2.2.2 "Diskussion: Er hyggen noget særligt dansk?" under samfundsforhold for mere inspiration til ovenstående diskussion.

Diskussion: Er det svært at oversætte "hygge"?

Som eksempel bruges det refleksive verbum "hygger sig" som en type slang, hvis betydning man ikke umiddelbart forstår, hvis man ikke kender de kulturelle koder omkring ordet "hygge".

Spørg eleverne: Hvordan forstår I udtrykket "de ligger og hygger sig"?

De fleste vil nok forbinde udtrykket med seksuelt samvær.

Det interessante ved eksemplet er, at "hygger sig" betyder det modsatte af, hvad det plejer: Det henviser til noget, der er intenst og ophidsende, hvilket hyggen ellers ikke er. Den betydning af "hygger sig" i konteksten "de ligger" vil stå klar for de fleste dansktalende.

Eksemplet kan diskuteres som en af de måder, hvorpå udtrykket "hygge" har nogle betydninger i dansk kultur, som mistes i oversættelsen, fx idet hyggen eksporteres til udlandet som livsstil og lykke. Se **film 3** for en kritisk vinkel herpå.

Et andet eksempel på nogle betydninger af "hygge", som ikke umiddelbart følger med, når man oversætter hygge til noget entydigt positivt, gælder de tilfælde, hvor "hygge" er et negativt udtryk. Fx når det henviser til indadvendt selvtilstrækkelighed, klaustrofobi, sløvhed, tryghedsnarkomani og kedelig gentagelse. Disse betydninger findes i dansk kultur og omtales i **film 3**. Både i interviewet om familieJul som "tvangshygge" og i følgende citater, der læses op:

- Jeppe Aakjær "*Du pusling-land, som hygger dig i smug, mens hele verden brænder om din vugge*".
- Tove Ditlevsen "*Voksne mennesker kan have det rart, skægt, vidunderligt og ad helvede til – men sjældent hyggeligt*".

"Hvad er hygge?". Øvelser og diskussion. Supplement til filmene <http://linnetresearch.dk/tre-film-om-hygge>
Må frit kopieres og distribueres. Forfatter: Jeppe Linnet. Kontakt: jeppe@linnetresearch.dk

2 Anvendelse i Samfundsfag

Øvelser i afsnittet om samfundsfag:

2.1 Sociale og Kulturelle Forhold: Socialisering	31
Diskussion: Følelsen af fællesskab	31
Diskussion: Fællesskab og gruppepres.....	31
2.2 Sociale og Kulturelle Forhold: Kultur og social differentiering.....	32
Tema: Hvordan "det danske" differentieres gennem koblingen til hygge	32
Diskussion: Det ikke-danske perspektiv på hygge	33
Tema: Hvordan hygge påvirker hverdagen i Danmark	34
Diskussion: Er hyggen noget særligt dansk?	34
Diskussion: Er familielivet hyggeligt?	35
2.3 Samfundsfaglige metoder og formidling.....	36
Øvelse: Identificér de kvalitative greb i filmene	36
Diskussion: På hvilke måder kan man undersøge, hvad hygge er?.....	36
Tema: Lav jeres egne undersøgelser	36
Øvelse: Triangulering af undersøgelsesmetoder	37
Øvelse: Kvalitative interview om hygge	38
Øvelse: Online undersøgelse via sociale medier.....	39

Kultur, det danske og blikket udefra

I samfundsfag er det oplagt at bruge filmene til at diskutere, hvordan hyggen hænger sammen med de øvrige værdier i Danmarkskanon. Hygge er et "totalt fænomen" med berøringsflader til mange af de andre normer, fx lighed, frisind og foreningsliv, man ofte indkredser det danske med.

Inden for samfundsfag retter materialet sig mod kompetencemålene for Sociale og Kulturelle Forhold. Se appendiks for en mere specificeret gennemgang.

2.1 Sociale og Kulturelle Forhold: Socialisering

Viden om socialisering og identitetsdannelse

At kunne redegøre for sociale grupper og fællesskabers rolle i socialiseringen

At kunne analysere disse sociale grupper og fællesskabers betydning for socialisering og identitetsdannelse

Diskussion: Følelsen af fællesskab

Alle tre film giver eksempler på typer af socialt fællesskab: Familieliv og venskab (film 1), kollegarelationer og det at høre til et sted (film 2), naboskab og familie (film 3).

- Hvilke fællesskaber indgår I (eleverne) selv i?
- Hvordan er det skiftet gennem opvæksten?
- Er hygge et element af alle fællesskaber? Nogle mere end andre?
- Hvordan hænger følelsen af hygge sammen med fællesskab?
- Kan man forestille sig et socialt fællesskab, der er anti-hygge? Eller er det et paradoks? Kan man hygge sig om at stå sammen om modviljen mod hygge...?
- Hvad siger I til den her idé: Følelsen af hygge er den måde, hvorpå kroppen fortæller én, at man er del af noget med andre mennesker og kan føle sig tryk i det.

Kan eleverne se en sammenhæng mellem hygge og socialisering:

- Lærer man, hvad hygge er på et tidspunkt i sit liv? Måske af sine forældre?
- Kan man "mangle koderne" for, hvordan folk hygger sig i en specifik gruppe?
- Findes der rigtige og forkerte måder at hygge sig på?
- Hvad skal man gøre for at hygge sig, hvad må man ikke?
- Har forskellige grupper forskellige former for hygge? Hvad med jer selv i forhold til jeres bedsteforældre? Ville de kunne hygge sig i de samme situationer, som I kan?
- Har I prøvet at flytte til et nyt sted, en anden kultur, få en ny vennegruppe eller lignende – og skulle lære nye måder at være sammen på?

Diskussion: Fællesskab og gruppepres

Tag udgangspunkt i både film 1 *Det gode samvær* og film 3 *Kritik af hyggen*:

- **Film 1** viser, at hygge er en stemning, der knytter sig til følelsen af fællesskab og nærvær med familie eller venner. Både ansigt-til-ansigt og digitalt.
- **Film 3** viser et eksempel på en ung mand, der opfordrer sin familie til at ændre måden, de holder jul på. Give færre gaver og spise på en anden måde. Eksemplet kan bruges til at diskutere, om individer kan kritisere den måde at være sammen på, som hersker i et fællesskab.

"Hvad er hygge?". Øvelser og diskussion. Supplement til filmene <http://linnetresearch.dk/tre-film-om-hygge>

Må frit kopieres og distribueres. Forfatter: Jeppe Linnet. Kontakt: jeppe@linnetresearch.dk

Film 1 og film 3 kan, hver for sig eller sammen, sætte fokus på spændingen mellem på den ene side at høre til et fællesskab og på den anden side have behov for selvbestemmelse og at kunne markere sig som individ. Hvilket eventuelt kan lede til, at man må bryde med fællesskabet.

Overordnede emner at diskutere

- Lighed
- Lederskab
- Gruppepres
- Intern konkurrence

Diskussion:

- Kan det at være del af en social gruppe og dens hygge kræve, at man forbruger noget?
 - Spiser noget særligt? Drikker? Ryger?
 - Gør noget særligt?
 - Bruger måder at tale om andre på?
- Kan man føle, at man stiller sig udenfor hyggen, hvis man trækker grænser og siger nej?
- Kan det gode ved hyggen – at høre til, at føle sig hjemme med nogen – også glide over i et gruppepres, der måske er usagt?
- Har I selv nogen erfaringer med at tage afstand fra måden, man er sammen på i en social gruppe?
- Hvordan gør man det på en god måde, hvis man gerne vil blive ved med at se de mennesker, der er i gruppen?
- Hvornår skal man beslutte at vende et fællesskab ryggen og søge hyggen med andre mennesker? Hvad kunne være et eksempel?

2.2 Sociale og Kulturelle Forhold: Kultur og social differentiering

Viden om kultur og kulturbegreber.

At kunne diskutere kulturs betydning for individer og grupper.

At kunne analysere konkrete eksempler på globale kulturelle fænomener og viden om kulturel globalisering.

Tema: Hvordan "det danske" differentieres gennem koblingen til hygge

Spørgsmål omkring, hvad der er specifikt for en kultur, og hvor kulturens grænser i så fald går, kan ikke afgøres som et facit. Men en diskussion heraf kan træne eleverne i at anlægge et kritisk perspektiv, der ikke godtager stereotyper og overleverede sandheder. Dette er en vigtig evne i en kulturelt globaliseret verden.

I nedenstående forslag til diskussion handler det ikke om at nå et klart svar, men om at

- diskutere emnet og træne sig i at stille spørgsmål til præmisserne for ideer om os vs. dem

"Hvad er hygge?". Øvelser og diskussion. Supplement til filmene <http://linnetresearch.dk/tre-film-om-hygge>

Må frit kopieres og distribueres. Forfatter: Jeppe Linnet. Kontakt: jeppe@linnetresearch.dk

- kigge på de antagelser, der ligger bag éns egne og andres formuleringer.

Se film 3 *Kritik af hyggen*.

Her kritiseres ideen om, at hygge er noget eksklusivt dansk. Vi er på besøg hos en muslimsk familie fra Tjetjenien, der har boet i Danmark i 14 år. Casen viser, at:

- Mennesker, der ikke har en dansk baggrund, hygger sig på måder, der minder fuldstændig om "dansk hygge".
- Udlændinge, der er flyttet til Danmark og har lært sproget, bruger det danske ord hygge. Den grundlæggende betydning af "hygge" er ikke svær at forstå, selvom man ikke har danske rødder.
- Der findes ord i andre sprog, der beskriver *det gode samvær*, som har en betydning, der minder meget om hygge. I casen møder vi det tjetjenske ord *samok dakar*.
 - Dog et forbehold fra forfatteren om dette eksempel: Det kan sagtens være, at betydningen af ordet *samok dakar* for en tjetjener ikke rammer de nuancer af fx slang, som udtrykket "hygge" har for en dansker (se afsnit 1.6). Det er forfatteren ikke i en position til at afdække uden yderligere undersøgelse af dette specifikke begreb. Derfor er sammenligningen mere taget med for at vise, *hvordan* man kan undersøge hygge i et kritisk perspektiv, end for at servere en skudsikker analytisk konklusion.

Nogle spørgsmål at diskutere besøget hos den tjetjenske familie ud fra:

- Hvordan kan man overhovedet vide, om andre end danskere oplever hygge?
- Skal man ikke vide dét for at kunne hævde, at hyggen er noget særligt dansk?
- Kan det tænkes, at andre mennesker oplever samme følelse som én selv – fx at hygge sig – men gør det under forhold, hvor man ikke selv ville have den følelse? Og at man derfor fejlagtigt tror, de ikke kender følelsen?
- Måske oplever mennesker fra andre kulturer faktisk lystofrør som hyggelige, og for danskere kræver det stearinlys? Forskellige midler, forskellige ord – men samme følelse?
- Bunder ideen om, at "hyggen er dansk", i at vi ikke kan vide, hvad andre oplever?
- Og omvendt: Hvis andre mennesker gør de samme ting som os, spiser det samme og bruger ordet hygge – så tror vi, at de oplever det samme?

Er der noget ved det at hygge sig som ikke-danskere:

- ikke ville kunne finde ud af?
- ikke ville have lyst til, ikke kunne lide?

Diskussion: Det ikke-danske perspektiv på hygge

Læs om den globale hyggebølge i introduktionen til dette materiale.

Lad også eleverne studere følgende:

"Hvad er hygge?". Øvelser og diskussion. Supplement til filmene <http://linnetresearch.dk/tre-film-om-hygge>
Må frit kopieres og distribueres. Forfatter: Jeppe Linnet. Kontakt: jeppe@linnetresearch.dk

- Internationale TV-produktioner om Danmark, fx <https://www.cnn.com/2020/06/26/hygge-denmarks-secret-to-happiness-how-americans-can-cultivate-it.html>
- Engelsksprogede rejseartikler om Danmark, fx <https://expatexplore.com/blog/hygge-snug-cosy-danish-lifestyle-philosophy/>
- Søgning på Instagram og Twitter, hvad dukker op under #hygge, #hyggeligt og lignende?
- Blogs skrevet af udlændinge, der er flyttet til Danmark, fx <https://oregongirlaroundtheworld.com/denmark/sommerhus-hygge/>, <https://expatfamilyindenmark.wordpress.com/2018/04/11/whatever-the-weather/>

Når éns kultur skildres udefra:

- Er der forskel på den hygge, I kender, og den hygge, der skildres i ovenstående materiale?
- Er hyggen ramt på kornet, når den beskrives i en rejseartikel eller af et amerikansk TV-hold? Eller er der noget, I synes mangler?

Hyggens tiltrækning for ikke-danskere

- Hvordan tror I, at fænomenet hygge opleves udefra, af tilflyttere og besøgende fra andre kulturer?
- Hvorfor tror I, at mennesker verden over blev tiltrukket af dansk hygge, da den pludselig blev moderne?

Tema: Hvordan hygge påvirker hverdagen i Danmark

Diskussion: Er hyggen noget særligt dansk?

Hvorfra kommer ideen om, at hygge er noget særligt dansk? Hvorfor tilskriver vi hyggen en særlig betydning i Danmark?

Hvilken betydning kan følgende have:

- At danskere og andre skandinaver traditionelt sætter pris på lighed?
- At Danmark er et lille, fladt land?

Har Danmark mon "kapret hyggen", fordi det passer særligt godt til Danmark at bruge den som nationalt symbol?

- Kunne det lige så godt være et andet land, der havde gjort det?
- Hvilke andre lande kunne hyggen passe til som nationalt symbol?

På hvilken måde er hyggen dansk, hvis den er?

- Betyder det, at danskere hygger sig mere?
- Hygger sig oftere?
- Skaber mere hyggelige huse, byer?

"Hvad er hygge?". Øvelser og diskussion. Supplement til filmene <http://linnetresearch.dk/tre-film-om-hygge>

Må frit kopieres og distribueres. Forfatter: Jeppe Linnet. Kontakt: jeppe@linnetresearch.dk

Hvis vi accepterer ideen om, at der "er mere hygge" i Danmark end i andre samfund:

Hvad gør hyggen da ved en dansk hverdag sammenlignet med andre kulturer?

- Stresser vi mindre? Mere?
- Er vi mindre frie? Mere?
- Er vi mindre ærlige over for hinanden? Mere?
- Er der noget, vi køber mere af?
- Noget, vi gør for lidt?
- Noget, vi gør for meget?

Hygger danskerne sig for meget til at lave revolution?

Siger hygge noget om dansk mentalitet, som kan forklare, hvordan danskerne opfører sig politisk?

Politikeren Arne Melchior har engang udtalt: *"Af to årsager vil der aldrig opstå revolution i Danmark. Først og fremmest regner det for meget, og man kan ikke revolutionere under en opslået paraply. Dernæst skal ethvert tilløb til revolution overstås inden spisetid, for danskeren vil ikke gå glip af sin varme aftensmad".*

- Er der noget om det? Har hygge noget at gøre med at undgå store forandringer?
- Passer udsagnet med det danske samfund, I kender?
- Eller passer udsagnet slet ikke? Er danskerne egentlig anderledes?

Se afsnit 1.6 "Diskussion: Er hyggen dansk?" under danskfaget for mere inspiration til ovenstående diskussion.

Diskussion: Er familielivet hyggeligt?

Se film 1: En kvinde siger om sit familieliv, at hygge er "det, der binder en familie sammen", og at uden den er der "ingen grund til at være sammen".

Er I overraskede over, at hyggen bliver tildelt den betydning?

Hvad tror I, at personen mener?

Hvad lærer man om familieliv i Danmark af en sådan sætning?

- Er hygge vigtigere end kærlighed?
- Holder hygge bedre end kærlighed? Er det et mere realistisk mål at hygge sig sammen end at elske hinanden for evigt?

Ville folk sige noget andet i en anden kultur?

- Hvis det fx var et mere rått samfund, hvor staten ikke kunne holde folks børn i live og opdrage dem, når folk ikke selv var i stand til det?
- Eller et mere religiøst samfund med en anden opfattelse af ægteskabet?

"Hvad er hygge?". Øvelser og diskussion. Supplement til filmene <http://linnetresearch.dk/tre-film-om-hygge>

Må frit kopieres og distribueres. Forfatter: Jeppe Linnet. Kontakt: jeppe@linnetresearch.dk

2.3 Samfundsfaglige metoder og formidling

At kunne identificere, formulere og gennemføre enkle undersøgelser af samfundsmæssige problemstillinger.

At kunne formidle resultater af en gennemført undersøgelse. Have viden om brug af kulturteknikker og digitale medier til formidling.

I dette afsnit handler det om at undersøge og formidle, hvilket er netop det, de tre film om hygge gør.

Øvelse: Identificér de kvalitative greb i filmene

Filmene illustrerer den kvalitative undersøgelsesmetode og denne kan diskuteres ud fra filmene:

- Hvilke kvalitative greb ses i filmene?
- Hvordan eksemplificerer interviewene det kvalitative, semistrukturerede interview?

Diskussion: På hvilke måder kan man undersøge, hvad hygge er?

Hvordan kunne man have besvaret spørgsmålet ”hvad er hygge?” med andre tilgange end den empiriske og kvalitative, der er brugt i filmen?

Kunne man gøre det med følgende:

- statistisk analyse af spørgeskemaundersøgelser.
- kortlægning af individers og grupperes adfærd gennem tracking. Både fysiske bevægelser, kropslige reaktioner og fx hjernescanning og eyetracking.
- en humaniora-tilgang med fortolkning af kunstneriske kilder.
- en filosofisk kritik af hygge vs. det gode liv, det gode samfund, med fokus på begrebets sproglige rødder etc.

Tema: Lav jeres egne undersøgelser

På tværs af dette undervisningsmateriale er der angivet en række samfundsmæssige problemstillinger, der knytter an til begrebet hygge. Selvom disse problemstillinger ikke nødvendigvis handler om hygge, kan de ”anskues gennem hyggen som optik” for nu at bruge en samfundsvidenskabelig formulering.

Undervisere og elever skal selv

- Udvælge et eller flere spørgsmål på tværs af dette undervisningsmateriale.
- Bruge dem som grundlag for undersøgelse og formidling.
- Gå systematisk til værks med undersøgelsen, som kompetencemålene lægger op til.
- Opprioritere formidlingsdelen ved at inddrage de ”kulturteknikker” og digitale medier i undervisningen, som nævnes i kompetencemålet (se appendiks).

”Hvad er hygge?”. Øvelser og diskussion. Supplement til filmene <http://linnetresearch.dk/tre-film-om-hygge>

Må frit kopieres og distribueres. Forfatter: Jeppe Linnet. Kontakt: jeppe@linnetresearch.dk

Eleverne skal altså selv, med inspiration i filmene, udføre interview-research om hygge og om stemninger og socialt samvær mere generelt.

Øvelse: Triangulering af undersøgelsesmetoder

For at opleve hvordan forskellige undersøgelsesmetoder frugtbart supplerer hinanden, kan eleverne afprøve at bruge flere metoder til besvarelsen af samme spørgsmål. Som fx spørgsmålet "hvad er hygge?".

Forslag: En klasse inddeles i teams. Hvis der er ressourcer til det, dækker man bredt:

- Nogle tager sig af spørgeskemaer.
- Nogle af kvalitative interview ansigt-til-ansigt.
- Andre teams undersøger medieindhold gennem netnografi.
- Nogle udfører humanistiske undersøgelser af emnet og dets kulturhistorie.

Målet er at nå frem til en diskussion af dette:

- Peger de forskellige metoders resultater i samme retning?
- Hvor har den ene metode en styrke, som supplerer den anden?

En oplagt kombination er at kombinere kvalitative og kvantitative metoder:

1. Lade spørgeskemaer besvare spørgsmål som "hvor mange mener dette", eller "hvor vigtigt er dette i forhold til dette". For at få valide data kræves det selvfølgelig, at man give deltagerne de rigtige svarmuligheder og gode, entydigt formulerede spørgsmål.
2. Lade de kvalitative dybdeinterview besvare spørgsmål som "hvorfor synes folk det?", eller "hvordan spiller det ind i hverdagen?". I stedet for at tro at man kender årsagen til folks besvarelser.

Spørgeskemaer og kvalitative interview kan berige hinanden på forskellige måder ved at være bevidst om rækkefølgen, de bruges i:

1. Man kan først udføre 10-15 kvalitative interview for at få et billede af en tendens.
2. Og derefter undersøge hos et større antal mennesker via spørgeskemaer, om tendensen er lige stærk hos forskellige grupper.

Den rækkefølge giver mulighed for at bruge de sproglige udtryk i spørgeskemaet, som man kan høre i de kvalitative interview, at folk selv bruger og forstår.

Når man har formuleret et spørgeskema, er det en god ide at gøre dette, inden det sendes ud:

- Hold 3-4 møder med personer, der repræsenterer den gruppe, som skal besvare skemaet.
- Lad dem besvare skemaet, mens du selv er til stede.
- Bed dem gøre opmærksom på det, hvis nogle spørgsmål er uklare.

"Hvad er hygge?". Øvelser og diskussion. Supplement til filmene <http://linnetresearch.dk/tre-film-om-hygge>

Må frit kopieres og distribueres. Forfatter: Jeppe Linnet. Kontakt: jeppe@linnetresearch.dk

- Gennemgå derefter skemaets spørgsmål med dem, og spørg ind til, hvordan de forstår betydningen af det. Samt hvorfor de svarede, som de gjorde.

Nu er du blevet klogere på dit emne, men vigtigere: Du har fundet ud af, om spørgeskemaet har formuleringer, der er flertydige, svært forståelige eller krænkende, og som skal omformuleres eller udelades.

Øvelse: Kvalitative interview om hygge

Det gode interview er: Åbent i formen, kreativt i udførelsen og velforberedt.

Et godt interview lykkes med at afdække, hvad andre mennesker forbinder med emnet:

- Deres minder og holdninger i hverdagen.
- Hvilke ting og aktiviteter de holder af, savner eller prøver at undgå.

Betydningen af begrebet "hygge" kan være et udfordrende emne for en utrænnet interviewer, da mange danskere ofte tager for givet, at andre forstår begrebet på samme måde som dem selv. Eleverne bør derfor afprøve det kvalitative interview, hvor de skal bruge *åbne spørgsmål*, som de forbereder og skriver ned i en *spørgeguide*.

Den udgave af det kvalitative interview, der anbefales her, er det *semistrukturerede*. Termen betyder, at man har nogle emner, man gerne vil omkring. Men i modsætning til et spørgeskema foregår samtalen mere uformelt. Den er styret, men den, man interviewer, oplever den stadig som en samtale:

- Man formulerer spørgsmålene i situationen, så de passer ind i den måde at tale og associere på, som mennesket over for én bruger.
- Man bytter gerne rundt på rækkefølgen af emner eller dropper de mindre vigtige, så der er tid til at følge interviewpersonen i de historier og synspunkter, de bringer op.
- Man er klar til at droppe styringen helt og forfølge den gode historie eller det uventede emne, hvis man vurderer, at det giver analytisk inspiration og gode data.
- Når man stiller opfølgende spørgsmål, bruger man de sproglige udtryk og vendinger, personen selv bruger.

Læs mere herom i den anbefalede litteratur.

Eleverne kan fx kombinere disse typer af spørgsmål:

Åbne spørgsmål

- Hvad er hygge for dig? Hvorfor? Kan du give eksempler?
- Hvad er ikke hyggeligt? Hvorfor? Kan du give eksempler?

Formålet med den type spørgsmål er at lade folk selv komme til orde og ikke "lade" deres svar med ens egne forestillinger.

Mere styrede spørgsmål

- Hvordan ville du have det, hvis en ven kom på besøg og sagde, at de ikke hyggede sig hos dig?

"Hvad er hygge?". Øvelser og diskussion. Supplement til filmene <http://linnetresearch.dk/tre-film-om-hygge>

Må frit kopieres og distribueres. Forfatter: Jeppe Linnet. Kontakt: jeppe@linnetresearch.dk

- Er der noget i livet, man helst ikke vil betegne som hyggeligt? Nogen begivenheder/steder/oplevelser?
- Mener du, at hyggen er noget særligt dansk?

Ovenstående er blot forslag, der kan stilles mange forskellige typer spørgsmål afhængigt af, hvilke emner klassen arbejder med.

Projektive spørgsmål

Hvis det er svært at få folk til at tale om egne erfaringer, kan det hjælpe at bede dem sætte ord på, hvad de tror andre mennesker oplever. Eller overføre emnet på noget, man ikke normalt ville tænke sammen med det.

Vis et billede af forskellige typer personer:

- Hvordan tror du, at de hygger sig?
- Hvorfor er der forskel?
- Har du oplevet forskelle i, hvordan folk hygger sig?

Diverse kreative spørgsmål af denne type:

- Hvordan ville verden være uden hygge? Prøv at beskrive den.
- Forestil dig hygge som planet. Hvordan er der på planeten hygge? Hvilke dyr bor der, hvordan er vejret etc?
- Hvad er det modsatte af hygge? Hvis det fx er stress. Hvordan er der på planeten stress?

Svarene behøver ikke at udtrykkes med ord. Tegn fx ovenstående "planeter" som en tegning. Eller illustrer dem med en collage (medbring blade at klippe i og redskaber til denne øvelse).

Øvelse: Online undersøgelse via sociale medier

Prøv at undersøge emner som kultur og livsstil ved at bruge internettet.

Aktiviteten kan være del af folkeskolens tema IT og medier.

Få eleverne til at indsamle historier og visuelt materiale fra virkeligheden i dens elektronisk medierede form. Eventuelt som hjemmearbejde eller i projektgrupper.

- Via twitter og lignende: Eleverne kan se nærmere på de tweets, der produceres med #hygge hashtag.
- Via sociale medier: Udvælg nogle af spørgsmålene her i materialet, og bed jeres venner/følgere på de sociale medier om at besvare dem.

Diskussion:

- Kommer der overraskende eksempler på hygge frem?
- Kan I se et mønster i, hvad hygge er, hos henholdsvis drenge/piger, unge/ældre? Eller opdelt på andre grupper?

"Hvad er hygge?". Øvelser og diskussion. Supplement til filmene <http://linnetresearch.dk/tre-film-om-hygge>

Må frit kopieres og distribueres. Forfatter: Jeppe Linnet. Kontakt: jeppe@linnetresearch.dk

- Hvad er jeres bud: Hænger det, en person synes er hyggeligt, sammen med vedkommendes livsstil? Med folks værdier, politiske holdninger? Med deres niveau af uddannelse, deres alder, hvad de har oplevet i livet?

Anvendelse i Håndværk og Design

I efteråret 2020 og foråret 2021 vil der foregå et udviklingsarbejde, hvor fagansvarlige indenfor faget Håndværk og Design afprøver filmene i undervisning. Teksten til dette fag vil blive udvidet i en kommende udgave.

Forfatteren modtager også gerne forslag fra undervisere i Håndværk og Design, der selv finder en måde at bruge filmene på. Nedenstående kan give et afsæt:

Film 2 giver mange eksempler på designet af fysiske miljøer, der opleves som stemningsfyldte. Hvordan lys, lyd, lugt og rums indretning påvirker vores oplevelse af, hvordan vi er til stede. Det vil være naturligt at **se nærmere på materialer og designs, der opleves som hyggelige**, når de anvendes i bygninger, byrum og designet af genstande. For eksempel hvordan materialers egenskaber befordrer de dæmpede lyde og det varme lys, som karakteriserer hyggen.

Hyggen og ikke mindst hyggens modsætninger er også en tematik, der kan diskuteres i forhold til design af beklædning og steder.

Luksus, drama og glamour opleves ofte som modsætninger til hygge.

Det samme gør teknologi. Samt steder, der har et sterilt og funktionelt udseende eller en overvældende størrelse.

Filmene kan således bruges i en diskussion af tematikker, som har relation til faget Håndværk og Design:

- Materiel kultur
- Lysdesign
- Dansk møbelkunst og arkitektur
- Charmen ved det unikke vs. det masseproducerede
- Tradition og nostalgi i mode og forbrug
- Re-cycling og up-cycling
- Ornamentering vs. funktionalisme
- Stramt vs. løst

Håndværk og Design kan således bruge hygge som en vinkel, der knytter an til nogle dybe modsætninger, som ligger under ovenstående temaer: Lighed vs. hierarki og det menneskelige vs. det fremmedgørende.

I forhold til dansk design og håndværk kan det også være interessant at diskutere, hvordan dansk kultur på samme tid kan indeholde hyggen som fænomen og kan være kendt for den tradition af stilren, funktionel modernisme, som mange danske designikoner har repræsenteret gennem tiden.

”Hvad er hygge?”. Øvelser og diskussion. Supplement til filmene <http://linnetresearch.dk/tre-film-om-hygge>

Må frit kopieres og distribueres. Forfatter: Jeppe Linnet. Kontakt: jeppe@linnetresearch.dk

Anvendelse i IT og Medier (tværgående tema)

I dette undervisningsmateriale er der flere steder foreslået øvelser, der lægger op til digital produktion. Det tværgående tema *IT og medier* kan til dels baseres på disse øvelser. Der kan sættes forløb i gang, hvor eleverne producerer billeder og lyd via fx mobiltelefoner eller mere professionelt udstyr.

Der er også flere øvelser i materialet, hvor elever bruger de sociale medier som en ressource i undersøgelsen af, hvad hygge er. Eleverne kan fx se nærmere på de tweets, der produceres med #hygge hashtag.

Appendiks: Kompetencemål der opfyldes af materialet

Kompetencemål i Dansk

Indenfor danskfaget retter filmene og det tilhørende materiale sig mod to faser i opfyldelse af kompetencemålene for Fortolkning, to faser i opfyldelse af kompetencemålene for Fremstilling og seks faser i opfyldelse af kompetencemålene for Kommunikation.

Kompetencemål for Fortolkning

- Under temaet Oplevelse og Indlevelse træner projektet eleverne i færdigheden at formulere egne oplevelser og sansninger i æstetisk sprog, idet materialet her lægger op til, at de formidler deres egen følelse af hyggen som en stemning. Samt sætter ord på, hvilke sanselige elementer de oplever som centrale, for at den kan opstå. Eleverne opnår også viden om identitetsfremstillinger, idet de kan finde eksempler på og diskutere, hvordan man præsenterer sit sociale liv på de sociale medier.

Kompetencemål for Fremstilling

- Under temaet Forberedelse træner projektet eleven i færdigheden at indsamle oplysninger og disponere indholdet og i at forberede multimodale produktioner samt giver viden om spørgeteknikker og observationsmetode, om research, optagelse og skitser samt om målrettede dispositions- og formidlingsmetoder. Det gør de ved at undersøge, hvilke stemninger der findes, og hvad hygge er for andre mennesker på skolen, i hjemmet eller ude i den virkelige verden. Materialet lægger op til, at eleverne afprøver interviewmetoder og håndholdt video-produktion.
- Under Fremstilling træner projektet eleven i færdigheden at fremstille multimodale produktioner. Om det bliver større produktioner, vil afhænge af lærerens ambitioner og elevernes ønsker. Muligheden er der i projektets oplæg.
- Disse aktiviteter kan også indgå i forløbet IT og Medier.

Kompetencemål for Kommunikation

Gennem en række opgaver gør projektet eleverne bedre til den overordnede kompetence at deltage reflekteret i kommunikation i komplekse formelle og sociale situationer.

- Under temaet Krop og Drama understøtter filmene færdigheds målet at kunne analysere eget og andres kropssprog samt giver viden om sammenhæng mellem situation, kultur og kropssprog. De formidler viden om kulturelle normer for kropslig nærhed og distance og om det stemningskabende ved fælles kropslige aktiviteter, bl.a. træning og spisning.
- Under temaet Sprog og Kultur samt Sproglig Bevidsthed træner projektet eleven i færdigheden at iagttagende udtryk for holdninger i sprog, idet videoerne analyserer danskernes daglige brug af ordet "hygge" og de kulturelle normer om godt samvær, som ligger heri. Eleverne opnår altså en forståelse af de danske kulturelle normer, der ligger implicit i deres eget sprog, og opnår herved viden om sproglige normer og omgangsformer i forskellige situationer. De forstår både den lette humor i tale om hygge samt

"Hvad er hygge?". Øvelser og diskussion. Supplement til filmene <http://linnetresearch.dk/tre-film-om-hygge>

Må frit kopieres og distribueres. Forfatter: Jeppe Linnet. Kontakt: jeppe@linnetresearch.dk

tyngden i at anfægte hyggen, hvilket indlærer færdigheden at kunne iagttage, hvordan vi danner forestillinger om verden med ord og sprog, og giver viden om nuancer i sproget og sprogets virkning. Ultimativt opnår eleven at mere nuanceret kunne kommunikere aktivt i forskellige sproglige og kulturelle situationer i en globaliseret verden og en generel viden om sammenhæng mellem situation, kultur og sprog.

Kompetencemål for Samfundsfag

Indenfor samfundsfag dækker faget mindst fem faser i opfyldelse af kompetencemålene for Sociale og Kulturelle Forhold og mindst seks faser i opfyldelse af kompetencemålene for Kommunikation.

Kompetencemål for Sociale og Kulturelle Forhold

- Under temaet socialisering: Idet filmene har fokus på familieliv, venskaber, kollegarelationer og andre slags fællesskab, lærer eleverne at kunne redegøre for sociale grupper og fællesskabers rolle i socialiseringen samt får en generel viden om socialisering. De bliver bedre til at kunne analysere disse sociale grupper og fællesskabers betydning for socialisering og identitetsdannelse som generation, køn og nationalitet og får en generel viden om socialisering og identitetsdannelse.
- Under temaet kultur trænes eleverne i at diskutere kulturs betydning for individer og grupper, idet hygge i så høj grad forbindes med dansk kultur. De får en generel viden om kultur og kulturbegreber, idet formidlingen gør det klart, at kultur både kan forstås som statisk og afgrænset og som mere dynamisk og flydende. Idet formidlingen tager udgangspunkt i den hyggebølge, som er skyllet over verden, træner projektet eleverne i at kunne analysere konkrete eksempler på globale kulturelle fænomener og viden om kulturel globalisering.
- Under temaet social differentiering trænes eleverne i at kunne analysere sociale forskelle med begreber om social differentiering, idet filmene kommer ind på sociale bevægelser omkring mad og spisning i familieregi og også anlægger et kritisk blik på dem. Hvordan det danske differentieres gennem koblingen til hygge.

Kompetencemål for Samfundsfaglige metoder

- Under Undersøgelsesmetoder: Projektet er i høj grad en formidling og demonstration af social-antropologiske perspektiver. De praktiske øvelser giver en indlæring af etnografiske metoder til kvalitativ dataindsamling og tolkning af interview og observationer fra egen og andres hverdag. Således lærer eleverne at kunne identificere, formulere og gennemføre enkle undersøgelser af samfundsmæssige problemstillinger og får viden om samfundsfaglige undersøgelsesmetoder.
- Under Formidling: Igennem gruppearbejdet, som indgår i lærervejledningen, lærer eleverne at formidle resultater af en gennemført undersøgelse, idet de fremlægger deres resultater af dataindsamling og tolkning. I den hygge egner sig godt til formidling gennem ord og billeder, vil det være oplagt, at eleverne formidler deres resultater online og således får viden om brug af kulturteknikker og digitale medier til formidling.